

La ressaca de la reforma de l'Estatut

- Els canvis demogràfics convertien en inevitable la reforma del finançament autonòmic

JAVIER PÉREZ ROYO*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 17.07.09

El debat territorial està envilit a Espanya des de 1993, des que la contribució de CiU va ser necessària per a la investidura per quarta vegada de **Felipe González** com a president del Govern i, com a conseqüència d'aquesta contribució, es va produir la primera reforma significativa de la Llei Orgànica de Finançament de les Comunitats Autònomes (LOFCA). Aquest enviliment va quedar silenciats durant la primera legislatura del Govern del PP, per la necessitat, encara més imperiosa per a **José María Aznar** que per a **Felipe González**, de comptar amb CiU per ser president del Govern el 1996 i malgrat que es va haver de procedir per aconseguir-ho a una nova reforma de la LOFCA d'encara més importància, però va reaparèixer amb la majoria absoluta del 2000 i va arribar al paroxisme la passada legislatura en ocasió de la reforma de l'Estatut d'autonomia, tant en la fase del debat polític al Parlament, a les Corts i en el referèndum de ratificació del text pactat entre tots dos, com en la fase ulterior de prolongació d'aquest debat polític, encara que sota l'aparença d'un debat jurídic, mitjançant el recurs d'inconstitucionalitat interposat per parlamentaris del PP.

EL que hem viscut aquest últim any i mig a propòsit de la reforma del model de finançament no ha estat res més que la ressaca de la reforma estatutària de la passada legislatura. Tothom sabia que el model de finançament aprovat el 2001 s'havia de revisar. Els canvis, especialment

demogràfics, que s'han produït a Espanya des del 2001, han anat en una direcció no pas diferent, sinó contraposada, a la que en aquell moment es va contemplar, i, en conseqüència, resultava completament impossible per a les comunitats autònomes, no per a totes de la mateixa manera, però sí, sobretot, per a les de més població, continuar prestant els serveis que requerien les competències assumides amb els recursos previstos en el model del 2001.

I això independentment que s'haguessin produït reformes estatutàries o no. Les reformes estatutàries catalana i andalusa no són iguals que la reforma valenciana i la Comunitat de Madrid no ha fet cap reforma estatutària. No per això aquestes dues últimes comunitats necessitaven menys la revisió del model de finançament del que la necessitaven les primeres. És per això que no hi havia possibilitat de no arribar a un acord. El cost del no acord era inassumible.

¿Per què, doncs, tanta duplicitat en el debat produït al voltant del finançament? ¿Per què, si hi ha una coincidència bàsica en la necessitat de la reforma i no diferències significatives sobre quin havia de ser el contingut de l'esmentada reforma, la virulència de la confrontació?

Dimecres, a la reunió del Consell de Política Fiscal i Financera, vam poder comprovar que no hi ha ningú que estigui bàsicament en desacord amb el nou model. Com sempre passa en aquests casos, el model no deixa ni completament satisfeta ni completament insatisfeta cap comunitat autònoma, cosa que és un indicador de la neutralitat territorial del Govern de la nació que ha protagonitzat el procés de negociació i que ningú ha guanyat el capítol.

Això s'ha vist venir des del principi. El nou model no podia desairar Catalunya i xocar amb el nou Estatut, però havia de ser un model que pogués ser acceptat per les altres comunitats. Ni el Govern de Catalunya podia suportar un desaire ni el Govern d'Espanya podia suportar que se'l percebés com a territorialment parcial. Entre aquests dos límits s'havia d'arribar al punt de trobada, que és el que ha passat.

És veritat que la negociació del nou model ha suposat donar a Catalunya un protagonisme superior al de les altres comunitats autònomes, però no ho és menys que això no és nou. Catalunya ha estat sempre en l'origen del model de finançament i de totes les seves reformes. La LOFCA originària es va fer per finançar la comunitat autònoma de Catalunya, perquè en aquell moment no se sabia quin tipus d'autonomia tindrien les altres regions espanyoles. La discussió parlamentària de l'Estatut i de la LOFCA va ser simultània i el legislador va estar fent una feina d'harmonització dels dos textos durant la seva tramitació. I l'impuls de totes les reformes ulteriors de la LOFCA, des de la de 1993 fins a la del 2001, ha estat sempre català. Per cert, mai amb la intensitat amb què ho va ser el 1996. En cap moment hi ha hagut una investidura de president de Govern vinculada a una reforma del finançament impulsat per Catalunya com la de 1996.

No he entès mai per què hi ha tantes reserves respecte del protagonisme de Catalunya en la definició de la política territorial a Espanya. Encara sort que ha estat Catalunya la que ha tingut aquest protagonisme. Gràcies a això, el dret a l'autonomia s'està exercint amb una intensitat que hauria estat impensable d'una altra manera. L'evidència empírica de què disposem és aclaparadora. M'agradaria que

algú fos capaç d'explicar en què ha quedat perjudicada alguna comunitat autònoma per l'exercici del dret a l'autonomia per part de Catalunya. Més ben dit, en què no ha estat beneficiada. Malauradament, els prejudicis són molt més poderosos que els arguments. I en prejudicis descansa l'estratègia territorial del PP, encara que això porti a l'enviliment d'una qüestió essencial per a la nostra convivència.

* Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Sevilla.